

Nvl 2 Archeologische opgraving bedrijventerrein Bloemakkers d.d. 17-10-2024

| Ref. nr. | Onderwerp                                  | Vraag                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Antwoord                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 56       | Bereikbaarheid                             | In de Nvl (antwoord op vraag 31) wordt benoemd dat de opdrachtnemer het terrein moet afzetten met bouwhekken. Op de luchtfoto lijkt het perceel aan de oost- en zuidzijde omgeven door een strook met bomen en daarbuiten akker- of weidegrond. Aan de noord- en westzijde is het perceel met sloten begrensd. Het terrein is dus al moeilijk toegankelijk voor ongenode gasten. Is nodig dat het hele perceel wordt afgehekt, of is het toereikend als de toegangspunten (de dammen over de sloot) met bouwhekken worden afgezet?                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Het doel van de afzettingen is tweeledig: 1) externe veiligheid (voorkomen van letsels bij derden) en 2) voorkomen van verstoring van het archeologisch vlak (door bijvoorbeeld detectoramateurs of crossmotoren). Het is aan de uitvoerder om te bepalen hoeveel hekwerk daar exact voor nodig is.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 57       | Toegang tot terrein                        | Vanaf waar is het perceel toegankelijk?                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | De onderzoekslocatie is bereikbaar via de straten Steenkamp en Doolhof. Aan het eind van de Doolhof begint een onverharde parallelweg langs de N34. Het perceel is via een brede dam bereikbaar vanaf deze parallelweg.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 58       | Inschrijvingsbiljet                        | Bij postnr. 6.6.2, uitwerking crematiegraf, staat niet vermeld met hoeveel stuks rekening gehouden moet worden en deze post wordt niet opgeteld in het totaalbedrag. Kan dit worden aangepast?                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Akkoord. Dit wordt aangepast in het inschrijvingsbiljet. Een aangepaste versie is bijgevoegd.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| 59       | Inschrijvingsbiljet                        | Er is voor het inrichten van het werkterrein een verrekenbare prijs per week opgenomen. Er zijn slechts eenmaal transportkosten voor de aan- en afvoer van keten, pomp, aggregaat etc. Kan deze post daarom worden opgeknipt in twee posten: een niet verrekenbare post voor 1 x inrichting terrein en een prijs per week voor de instandhouding van de terreininrichting?                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Akkoord. Dit wordt aangepast in het inschrijvingsbiljet. Een aangepaste versie is bijgevoegd.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| 60       | Vraag m.b.t. zeef-strategie spoorvullingen | Grootschalig onderzoek van de laatste jaren heeft aangetoond dat kwetsbaar vondstmateriaal uit de prehistorie (aardewerk/verbrande klei/bot e.d.) door zeven sterk fragmenteert en daardoor minder goed te analyseren is. Sterker nog, diagnostische kenmerken dreigen daardoor te verdwijnen zodat analyse niet meer zinvol is (zie bijvoorbeeld Tiel-Medel / Houten-Bronstijdvindplaats). Aanbevolen wordt dat slechts een selectie van contexten wordt gezeefd in het kader van een specifieke vraagstelling, en dat het overige materiaal met de hand/troffel wordt geborgen. Naast inhoudelijke argumenten worden ook flink wat kosten vermeden door af te zien van het zeven van de vullingen van alle grondsporen uit de prehistorie. Graag zien we dat de voor dit onderzoek gekozen methodiek nog eens kritisch tegen het licht wordt gehouden en dat specialisten uit het werkveld hierbij worden geconsulteerd. | De door u aangehaalde voorbeeldsites liggen in het rivierengebied. Klei is veel intensiever om te zeven dan zand en het is dus maar de vraag in hoeverre de daar getrokken conclusies doorgetrokken kunnen worden naar het Drents Plateau. Het aardewerk uit het onderzoek van BAAC wordt omschreven als relatief hard gebakken (Eeltink & Nales 2005, p. 30), in het rapport van de Steekproef wordt hierover geen uitspraak gedaan (zie Ras 2021, p.17). Indien zacht gebakken aardewerk op de vindplaats aangetroffen wordt is fragmentatie en verwerking door het zeefproces inderdaad een punt van aandacht. In voorkomende gevallen zal dit in het voorgangsoverleg worden besproken, hetgeen kan leiden tot een wijziging in de methodiek.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 61       | Antwoorden vraag 25, 27 & 36               | Enkele relevante vragen over het ontbreken van een specificatie van onderzoeksvraagstelling en het inzetten van specialistisch onderzoek zonder duidelijk doel of omschrijving van een uitgewerkte methodiek wordt steeds beantwoord met:<br><br>"Het vooronderzoek heeft weinig licht geworpen op de aard en gebruik van de vindplaats. De genoemde onderzoeken kunnen er aan bijdragen daar beter greep op te krijgen. Gedurende het onderzoek en/of in de evaluatiefase kunnen eventueel aanvullende, specifieke onderzoeksvragen worden geformuleerd."<br><br>Graag zouden wij antwoord willen krijgen op de vragen die de opsteller heeft over aard en gebruik van de vindplaats die nu nog onbeantwoord zijn. Hoe anders kan van de archeologisch opdrachtnemer verwacht worden doelgericht en vraagstellingsgericht te werk te gaan?                                                                                | In het vooronderzoek zijn drie structuren aangetroffen die worden geïnterpreteerd als een mogelijke spieker en twee gebouwplattegronden. Hetgeen het aannemelijk maakt dat we hier te maken hebben met een nederzettingsterrein. De structuren konden echter niet worden gedateerd en er is ondanks een brede dateringsmarge van ongeveer 450 jaar geen zicht op een fasering binnen de nederzetting. Of de drie structuren gelijktijdig waren is dus niet bekend. Noch het vuursteen noch het aardewerk kon typologisch goed worden gedateerd, waardoor ook een nog veel bredere datering tot de mogelijkheden behoort: van het Mesolithicum tot in de Bronstijd. Ook kon de vindplaats niet worden begrensd en daardoor is niet duidelijk hoe deze zich verhoudt tot vondsten in de directe omgeving. Zie Ras 2021 p. 13-22. Het is dus niet ondenkbaar dat tijdens het vervolgonderzoek blijkt dat we hier te maken hebben met een palimpsest (een overlappende, meer-perioden vindplaats). Onder andere om tijdens het veldwerk adequaat op deze onduidelijke factoren in te kunnen spelen is er voor gekozen de aanwezigheid van een Senior KNA-archeoloog in het veld verplicht te stellen (zie eerste Nvl, vraag 4). |
| 62       | Antwoord vraag 20 & 49                     | Het betreft een 'milieukundig niet verdachte locatie'. De vraag is, is er een bodem-milieukundig onderzoek ter plaatse uitgevoerd waaruit dit blijkt? Bij bodemroerende werkzaamheden op deze schaal dient door OG altijd bodem-milieukundig onderzoek te worden uitgevoerd. Hierdoor kan archeologisch uitvoerder veilig werken en desnoods maatregelen treffen bij vastgestelde verontreiniging.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | De niet-verdachte status blijkt uit de bodemkwaliteitskaart van de gemeente Aa en Hunze. Deze is bijgevoegd. Daardoor is binnen het ruimtelijke traject voor deze locatie inderdaad geen milieukundig onderzoek vereist en dus ook niet uitgevoerd. Het staat u als werkgever vrij om dit in het kader van uw ARBO verantwoordelijkheid richting uw medewerkers voor de zekerheid alsnog zelf uit te (laten) voeren.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

|    |                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----|------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 63 | Nota van Wijziging PvE | <p>6.2: Het is dus de bedoeling om vooraf een aantal (20) zeefvakken te graven en niet bij het aantreffen van vuursteenconcentraties tijdens het reguliere veldwerk? Wordt er van uitgegaan dat eventuele vuursteenconcentraties tijdens het zeefputten onderzoek worden aangetroffen en niet tijdens het reguliere, vlakdekkende veldwerk? Is het voor het opsporen van concentraties niet nuttiger om eerst karterend te boren?</p> <p>Hier wordt ook verwezen naar Ras 2002 voor de locatie van de zeefputten. Kan dit rapport verstrekt worden?</p> | <p>Dit is een wijziging in reactie op vraag 55 uit de eerste Nota van Inlichtingen, waarin terecht werd gesteld dat in de delen met een intact podzolprofiel vuursteenconcentraties aanwezig kunnen zijn op een hoger niveau dan het - in de top van de C-horizont - aan te leggen eerste sporenvak. Hiervoor zijn 20 zeefvakken (400 zeefeenheden) gereserveerd. Daarnaast is in de aangepaste inschrijfstaat rekening gehouden met nogmaals 800 zeefeenheden uitbreiding. Waar nodig kunnen deze extra eenheden ook worden ingezet rond vuursteenconcentraties in het vlak. Het op dit moment in het proces een stap terug doen naar een aanvullend IVO-booronderzoek is een afwijking van het door de Steekproef gegeven advies en zou leiden tot een onaanvaardbare vertraging in het project. Daarom wordt hier niet voor gekozen. De verwijzing naar Ras 2002 betreft een tikfout: u dien dit te lezen al Ras 2021. Dit rapport is reeds in uw bezit als bijlage 5.2.</p> |
|----|------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|